Základy financování podniku

- Investice, financování a podnikový obrat
- Hodnocení efektivnosti investic
- Majetková a kapitálová struktura podniku
- Výkaz zisků a ztrát

Investice a financování

- **Podniková činnost** = zásobování + výroba + prodej výkonů ⇒ financování

- Tok statků = věcně hospodářský proces (výkony)
- Tok plateb = finančně hospodářský proces

→ oba toky ve vzájemném vztahu ⇒ vzájemně se ovlivňují

- **Financování** = obstarávání finančních prostředků (kapitálu) – pasiva

= obstarávání kapitálu + přesuny v kapitálové oblasti

- **Investice** = použití finančních prostředků k obstarání majetku - aktiva

Investice a financování

- Ne každé použití finančních prostředků je investice (např. úvěr na zaplacení závazků).
- Ne každé financování je obstarávaní peněz (např. věcné vklady).
- Z hlediska rozvahy sledujeme jaké součásti kapitálu má podnik k dispozici a v jaké podobě (pasiva – vlastní a cizí kapitál) a jaké druhy majetku má podnik k dispozici (aktiva – dlouhodobý a oběžný majetek).
- **Dezinvestice** = uvolnění finančních částek investovaných ve věcném nebo finančním majetku prostřednictvím trhu do likvidní podoby
- **Úbytek kapitálu** = např. splácení kapitálových vkladů, výběr zisku apod.

Podnikový obrat

- **Podnikový obrat** je procesem průběžných příjmů a výdajů peněz a průběžných investic a dezinvestic.

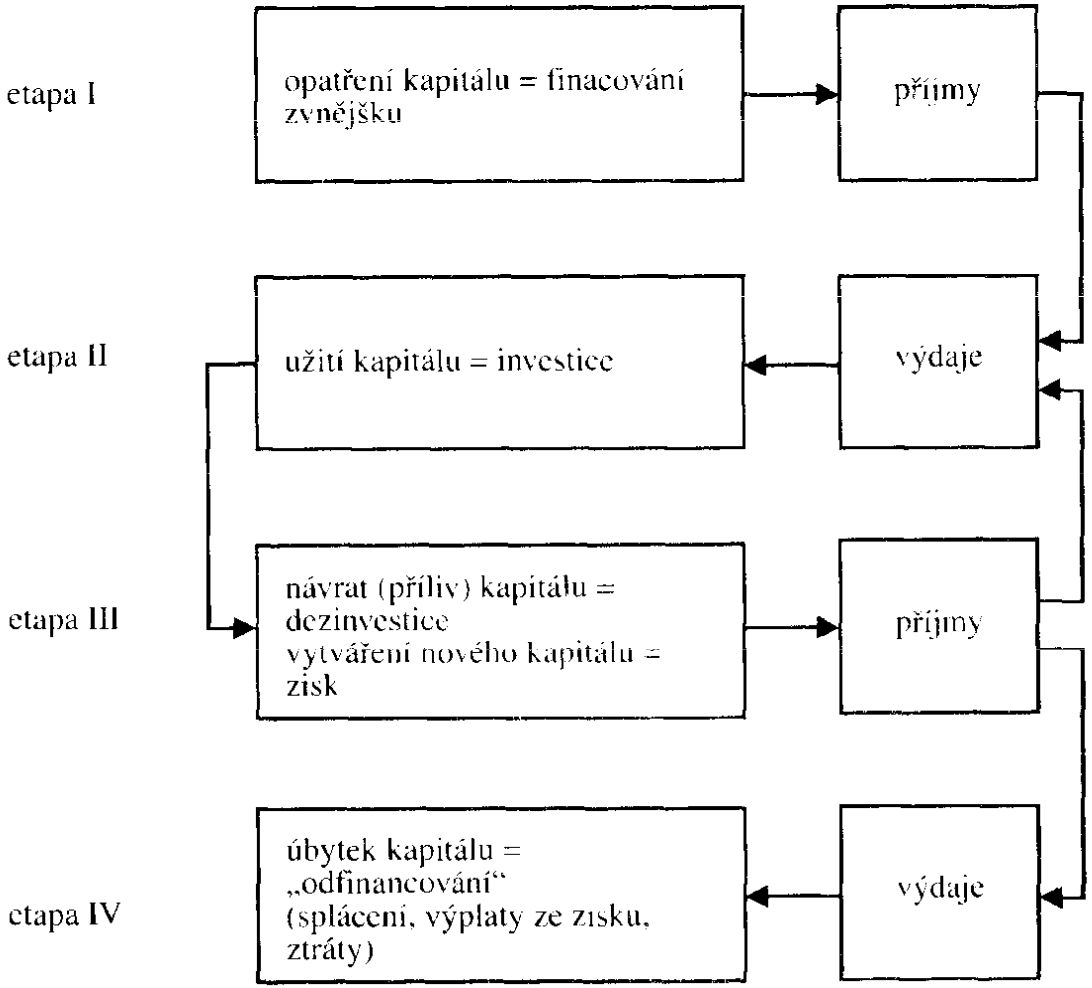

Financování podniku

- **Financováním** rozumíme nejen opatřování kapitálu a provádění opatření v kapitálové oblasti nezbytných pro uskutečňování podnikové činnosti.
- Opatření v kapitálové oblasti = změna financování = nemá vliv na stav majetku, ale jen na jeho strukturu:
  - ⇒ přeměna cizího ve vlastní kapitál
  - ⇒ přeměna vlastního v cizí kapitál
  - ⇒ přeměna jednoho druhu cizího kapitálu v jiný
  - ⇒ přeměna jednoho druhu vlastního kapitálu v jiný

- **Kritéria druhů financování:**

  a) Původ kapitálu – **vnější x vnitřní** financování

  b) Právní postavení původce kapitálu – **vlastní x cizí**

  c) Vliv na majetkovou a kapitálovou strukturu – změna bilanční sumy x změna v aktivech, resp. pasivech

  d) Dispoziční lhůta pro daný kapitál – neomezený x dlouhodobý x střednědobý x krátkodobý

  e) Příčina financování – založení podniku x fúze x sanace x …

Investice podniku

- **Dle druhu majetkových složek, pro jejichž získání byly použity**
  - věcné investice
  - finanční investice
  - nehmotné investice

- **Dle hodnoty investic v příslušném období**

  brutto investice = reinvestice (obnovovací investice) + netto investice (rozšiřovací investice)

- Modernizační investice = technicky vylepšené zařízení, které zvyšuje kapacitu podniku

- Racionalizační investice = zařízení produkuje beze změny kapacity, ale s nižšími náklady

Hodnocení efektivnosti investic

- Rozhodování o investicích patří k nejdůležitějším manažerským rozhodnutím.
- Investiční rozhodování určuje dlouhodobě druh a objem produkovaných výkonů a významně ovlivňuje další existenci podniku.
- Investičnímu rozhodování musí předcházet investiční plánováním, které musí být sladěno s kapitálovým plánováním.
- **Investiční plán** je konkretizován v investičních projektech. Z nich se s využitím investičních propočtů vybírají ty, které nejlépe splňují cíle podniku.

- Klíčovým nástrojem investičního plánování jsou **investiční propočty,** jejichž pomocí se posuzuje:
  - výhodnost jednotlivého investičního projektu
  - porovnání výhodnosti více investičních variant
  - sestavení optimální kombinace investičních projektů vzhledem k možnostem jejich financování.

Hodnocení efektivnosti investic

- Investiční propočty připravují investiční rozhodování.
- Investice se bude realizovat, pokud se zajistí investorovi návratnost peněžních výdajů spojených s pořízením a dostatečné zúročení vloženého kapitálu.

- Investice je výhodná pokud:
  - součet peněžních příjmů převyšuje součet výdajů a
  - přebytek peněžních příjmů nad výdaji umožňuje amortizaci a přiměřené zúročení vloženého kapitálu.

Hodnocení efektivnosti investic

- K výpočtům se využívá ukazatelů peněžní výdaje, peněžní příjmy, úroková míra a čas.
- **Peněžní výdaje** jsou veličina, která působí úbytek likvidních prostředků (peněz) při pořizování investice. Stejný vliv mají i provozní výdaje (materiál, mzdy, apod.), které vznikají uvedením investice do plného provozu.
- **Peněžní příjmy** vznikají jako příliv likvidních prostředků z prodeje vyprodukovaných výkonů případně z prodeje investice (tržby z prodeje investičního majetku).

- Postupy investičních propočtů lze rozdělit do dvou základních skupin:
  - **statické** (pomocné praktické postupy)
  - **dynamické** (finančně matematické metody)

Statické metody

- Vycházejí z nákladů, zisku a porovnávání rentability – neberou v úvahu čas.
- **Výpočet porovnávající náklady**
  Kritériem výhodnosti: rozdíl v nákladech (při stejné kapacitě), rozdíl v nákladech na jednotku (při různé kapacitě)
- **Výpočet porovnávající zisky**
  Kritériem výhodnosti: rozdíl v zisku (při stejné kapacitě), rozdíl v zisku jednotku (při různé kapacitě)
- **Výpočty rentability**
  - ROI, ROS, ROA, ROE
- **Výpočet doby návratnosti**
  = doby, za kterou je možno získat zpět peněžní výdaje spojené se zařízením

Dynamické metody

- Zkoumají výhodnost investiční varianty za celou ekonomickou životnost + berou v úvahu faktor času.
- **Čistá současná hodnota**

$$NPV = \sum_{i=0}^{n} \frac{(E_t - A_t)}{(1+i)^t}$$

NPV = čistá současná hodnota kapitálu

E_t = peněžní příjmy na konci období t

A_t = peněžní výdaje na konci období t

i = kalkulační úroková míra

t = období (t=0,1,2,...,n)

n = ekonomická životnost investičního objektu

Majetková a kapitálová struktura podniku

- **Majetek** je konkrétní složení prostředků, které podnik využívá při uskutečňování své činnosti. Majetek je vyjádřením toho „co podnik vlastní".
- **Kapitál** je zdroj krytí majetku, tzn. že vyjadřuje původ, ze kterého majetek vznikl. Kapitál tedy vyjadřuje „komu co patří".
- Písemným přehledem struktury majetku (aktiv) a struktury kapitálu (pasiv) v peněžním vyjádření je **rozvaha,** která má formu účtu, kde na levé straně je zachycen majetek (a jeho struktura) a na straně pravé kapitál (a jeho struktura).

Majetková a kapitálová struktura podniku

Aktiva	Rozvaha k 31.12.20...	Pasiva
Dlouhodobý majetek Dlouhodobý hmotný majetek Dlouhodobý nehmotný majetek Dlouhodobý finanční majetek		**Vlastní kapitál** Základní kapitál Kapitálové fondy Fondy ze zisku Nerozdělení výsledek hospodaření z minulých let Hospodářský výsledek z běžného účetního období
Oběžný majetek Zásoby Pohledávky Finanční majetek (krátkodobý)		**Cizí kapitál** Dlouhodobé závazky Krátkodobé závazky
Ostatní aktiva		**Ostatní pasiva**
(bilanční ztráta)		(bilanční zisk)

Majetková struktura podniku

- **Dlouhodobý majetek** slouží v podniku dlouhou dobu (déle než jeden rok), takže se opotřebovává postupně (kromě pozemků, uměleckých děl apod.). Úměrně tomuto postupnému **opotřebovávání** se přenáší jeho hodnota do nákladů podniku ve formě **odpisů**
- **Oběžný majetek** působí v podniku na rozdíl od dlouhodobého majetku krátkodobě a do nákladů se přenáší v okamžiku spotřeby

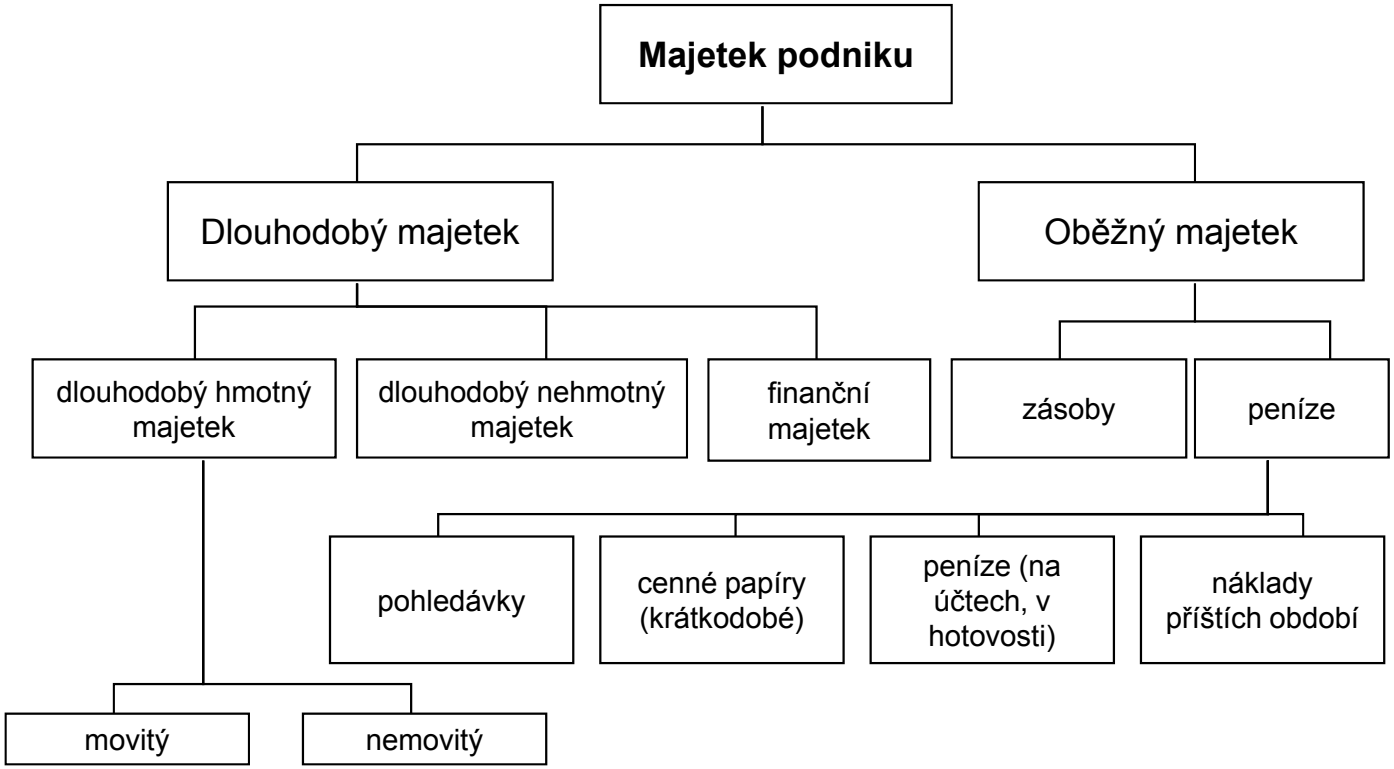

Kapitálová struktura podniku

- Kapitálovou strukturou se rozumí složení zdrojů, které slouží ke krytí majetku podniku

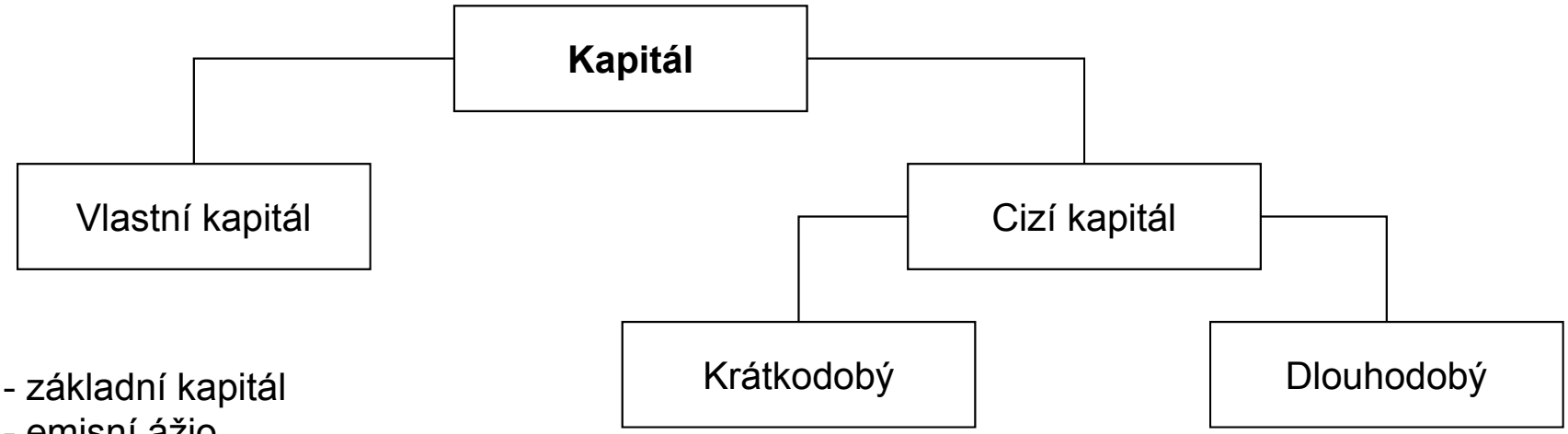

- základní kapitál
- emisní ážio
- fondy ze zisku
- výsledek hospodaření (zisk nebo ztráta běžného období)
- nerozdělený zisk (neuhrazená ztráta) minulých let

- krátkodobé bank. úvěry
- dodavatelské úvěry
- zálohy
- nevyplacené mzdy
- výdaje příštích období

- dlouhodobé bankovní úvěry
- podnikové obligace
- dlužní úpisy

Kapitálová struktura podniku

Důležité jsou zejména následující pravidla:

- **Pravidlo vertikální kapitálové struktury**
- **Pravidlo horizontální majetkově-kapitálové struktury:**
  - **zlaté pravidlo financování**
  - **zlaté bilanční pravidlo**

- **Pravidlo vertikální kapitálové struktury se týká pouze skladby kapitálu a nemá tedy žádný vztah k použití finančních prostředků, stanovuje, že poměr vlastního a cizího kapitálu by měl být 1:1 (jiní doporučují 60:40 ve prospěch cizího kapitálu).**

- **Pravidlo horizontální struktury kapitál-majetek** se týká vztahu mezi kapitálem a majetkem resp. mezi dobou vázanosti kapitálu v majetku a dobou, po níž je kapitál k dispozici.
- **Zlaté pravidlo financování** říká, že mezi dobou, po kterou je kapitál vázán v majetku, a dobou, po níž je tento kapitál k dispozici, musí být shoda.

Výkaz zisků a ztrát

- Výkaz zisků a ztrát, neboli výsledovka srovnává veškeré výnosy a veškeré náklady určitého účetního období
- Zjišťuje nejen hospodářský výsledek jako rozdíl (saldo) mezi součtem výnosů a součtem nákladů, ale ukazuje také zdroje a vysvětluje vznik tohoto hospodářského výsledku
- **Výnosy** jsou hodnotovým vyjádřením výsledků zhotovování a zhodnocování **výkonů** v podniku za určité období
- **Výkony** vyjadřují objem produkce, přičemž výnosy jsou jejím peněžním vymezením
- **Náklady** v účetnictví vyjadřují oceněnou spotřebu výrobních faktorů
- **Spotřebou** se rozumí přeměna těchto faktorů, resp. jejich úbytek v procesu vzniku protihodnoty ve formě podnikových výkonů
- **Hospodářský výsledek** se stanoví jako rozdíl mezi celkovými výnosy a celkovými náklady

Výkaz zisků a ztrát

Označení	TEXT	Číslo řádku	Skutečnost v účetním období	
			sledovaném	minulém
a	b	c	1	2
I.	Tržby z prodeje výrobků a služeb	01		
II.	Tržby za prodej zboží	02		
A.	Výkonová spotřeba	03		
B.	Změna stavu zásob vlastní činnosti	04		
C.	Aktivace	05		
D.	Osobní náklady	06		
E.	Úpravy hodnot v provozní oblasti	07		
III.	Ostatní provozní výnosy	08		
F.	Ostatní provozní náklady	09		
*	**Provozní výsledek hospodaření**	10	0	0
IV.	Výnosy z dlouhodobého finančního majetku - podíly	11		
G.	Náklady vynaložené na prodané podíly	12		
V.	Výnosy z ostatního dlouhodobého finančního majetku	13		
H.	Náklady související s ostatním dlouhodobým finančním majetkem	14		
VI.	Výnosové úroky a podobné výnosy	15		
I.	Úpravy hodnot a rezervy ve finanční oblasti	16		
J.	Nákladové úroky a podobné náklady	17		
VII.	Ostatní finanční výnosy	18		
K.	Ostatní finanční náklady	19		
*	**Finanční výsledek hospodaření**	20	0	0
**	**Výsledek hospodaření před zdaněním**	21	0	0
L.	Daň z příjmů	22		
**	**Výsledek hospodaření po zdanění**	23	0	0
M.	Převod podílu na výsledku hospodaření společníkům	24		
***	**Výsledek hospodaření za účetní období**	25	0	0
	Čistý obrat za účetní období = I. + II. + III. + IV. + V. + VI. + VII.	26	0	0

Příklad

- Sestavte z následujících údajů rozvahu a výkaz zisků a ztrát (údaje jsou v tisících Kč):

Pozemky: 200
Stroje a zařízení: 1 500
Budovy: 450
Pohledávky: 350
Nákladové úroky: 537
Splatná daň z příjmů: 24%
Běžný účet: 120
Hotové výrobky na skladě: 80

Základní kapitál: 1000
Rezervy: 200
Tržby za zboží: 20000
Osobní náklady: 1200
Bankovní úvěr: 1300
Odpisy: 200
Tržby za prodaný materiál:200
Náklady na prodané zboží: 18000

Řešení

Aktiva	**Rozvaha**		***Pasiva***
Dlouhodobý majetek		*Vlastní kapitál*	
Pozemky	200	Základní kapitál	1000
Stroje a zařízení	1500	**Zisk**	**200**
Budovy	450		
Oběžný majetek		*Cizí kapitál*	
Hotové výrobky na skladě	80	Rezervy	200
Pohledávky	350	Bankovní úvěr	1300
Běžný účet	120		
Aktiva celkem	**2700**	***Pasiva celkem***	**2700**

Výkaz zisků a ztrát	
Tržby za zboží	20000
Náklady na prodané zboží	*18000*
Osobní náklady	*1200*
Odpisy	*200*
Tržby za prodaný materiál	200
Provozní hospodářský výsledek	**800**
Nákladové úroky	*537*
HV z finančních operací	**-537**
HV před zdaněním	**263**
Splatná daň z příjmů (24%)	*63*
Hospodářský výsledek po zdanění (Zisk)	**200**